hej LÅGSTADIET!

#3 2026

Ordlösa böcker
Öppnar upp för
stora samtal

Våga skruva på
din undervisning
– 7 konkreta tips

Framgång när hela
skolan **krokar arm**

Låt **Drakarna**
väcka *läslusten*

På Sandbackaskolans bibliotek
kläcks *fantasin*

NATUR & KULTUR

En tidning från Natur & Kultur

NATUR & KULTUR

Get the thrills with Skills!

Engelska för åk 1–3

Skills bygger på spännande, skönlitterära berättelser. Här får du och dina elever träffa Penny the pen, The Box family, Peanut, och många andra härliga karaktärer. Kopplat till de olika berättelserna får eleverna genom olika övningar utveckla alla förmågor, våra skills, i en rolig språkmässigt arbetsgång.

Läs mer på nok.se/skills

Hej!

Välkommen till höstens nummer av *Hej Lågstadiet!* Den här gången riktar vi ljuset mot samverkan: när klassrum, fritidshem och bibliotek vävs samman och skapar en undervisning där fler röster får höras. *Hur kan lärandet förändras när vi arbetar över gränserna? Vad händer när bild, text, musik och pedagogik möts?* Nya vägar öppnas inte bara för eleverna, utan ger också nya perspektiv för oss som följer dem längs vägen.

I det här numret får du följa hur ett kreativt samarbete kan ta form och växa. Illustratören Elin Rebecca Hägg berättar om sin resa från lågstadielärare till bildskapare, och hur *Drakarna*, en serie för fritidshemmet, växte fram i samspelet mellan henne och författaren Kim. På Sandbacka-skolan har biblioteket väckt drakarna till liv i ett kreativt arbete med elever och fritidshem, ett exempel på hur estetiska uttryck kan bli en bro in i språket.

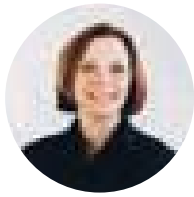
Vi möter även författaren Fiona och hennes dotter Arcadia, som låter text och musik samspela i *Skills*, ett läromedel i engelska för låg- och mellanstadiet. De visar hur ämnesövergripande arbete kan stärka både undervisningen och elevernas mod att uttrycka sig.

Genom hela numret återkommer samma tema: att lärande blir starkare när fler perspektiv får plats. Vi hoppas att höstens nummer ger dig mod och lust att fortsätta bygga broar i din egen vardag. Hör gärna av dig med tankar eller förslag till kommande nummer på **lagstadiet@nok.se**.

Jag hoppas att vi alla möts på Läskonferensen den 19 mars.

Trevlig läsning!

Karin Schubert, redaktionschef
Natur & Kultur Läromedel

Innehåll

→ Lite av varje 4

→ Vad säger forskningen? 6

→ Lågstadiet som motor i klimatarbetet 8

→ Teater får språket att växa 10

→ Ett gemensamt språk utan ord 12

→ Kopieringsunderlag: svenska, engelska och musik 14

→ När text och musik möts 16

→ Skolbiblioteket får fler barn att läsa 18

→ Aktuella boktips 19

→ Samverkan skapar trygghet på Enbacksskolan 20

→ Vid ritbordet med klassrummet i sikte 22

→ Drakarna väcker fantasin på Sandbackaskolan 24

→ Samverkan som hjärtslag på Söderholmsskolan 26

Hej lågstadiet! #3 2026
Ges ut av: Natur & Kultur
Grafisk form: Bäck
Omslagsfoto: Shutterstock

För nyhetsbrev: Anmäl dig på nok.se/nyhetsbrev

Vill du kontakta oss och komma med förslag till kommande nummer av tidningen eller har du kommentarer kring något du läst? Mejla oss, lagstadiet@nok.se

Natur & Kultur
Varje gång du väljer förlaget Natur & Kultur är du med och bidrar till något större. Vi är en oberoende stiftelse som ska göra skillnad i samhället. Förutom att inspirera till läsande och lärande stärker vi röster i det demokratiska samtalet genom priser, stipendier och stöd. **Vi ger ordet till fler**.

Save the date: Läskonferensen 2027

Fredagen den 19 mars är det dags för Läskonferensen 2027, en dag fylld av fortbildning, inspiration och möten för alla som vill väcka läslust och stärka barns läsning. Här möts forskning och praktik, nya perspektiv och erfarenheter från skolans vardag. Skriv in datumet i kalendern redan nu. Mer information om program, föreläsare och biljettsläpp kommer snart.

19 mars 2027
Håll utkik på **nok.se/laskonferensen**

Nya kursplaner på remiss

Arbetet med de nya läro- och kursplanerna går vidare. Mellan den 9 november 2026 och 20 januari 2027 kan lärare och andra intresserade ta del av förslagen och lämna synpunkter till Skolverket.

De nya kursplanerna ska börja gälla hösten 2028, samtidigt som grundskolan blir tioårig. De ska bland annat ge eleverna mer utrymme att läsa, skriva och räkna. Ämneskunskaperna ska också bli tydligare anpassade efter elevernas ålder och mognad.

Läs mer och lämna synpunkter på **skolverket.se**

Källa: Skolverket. Illustration: iStock/Fahmi Ruddin Hidayat

Ny fart på **idrottsundervisningen** – *året runt*

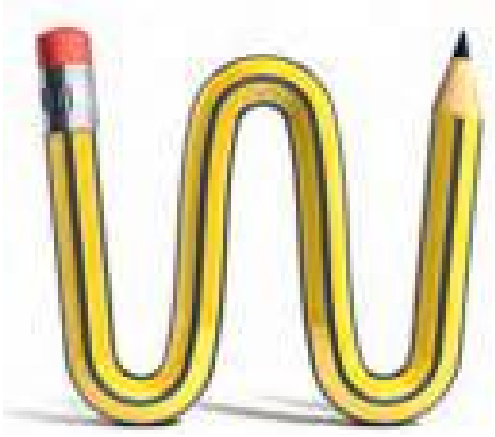

Hur kan årstider, högtider och traditioner bli en del av idrottsundervisningen? *Idrott året runt* ger dig som undervisar i idrott och hälsa i årskurs 1–6 konkreta aktiviteter och inspiration för hela läsåret. Här finns också idéer för temadagar och skolövergripande projekt.

Mer info på **nok.se**

Visste du att *W* bara har varit en egen bokstav i SAOL i 20 år?

Bokstaven W har använts länge i namn och lånord, men fram till 2006 behandlades den som en variant av V i Svenska Akademiens ordlista.

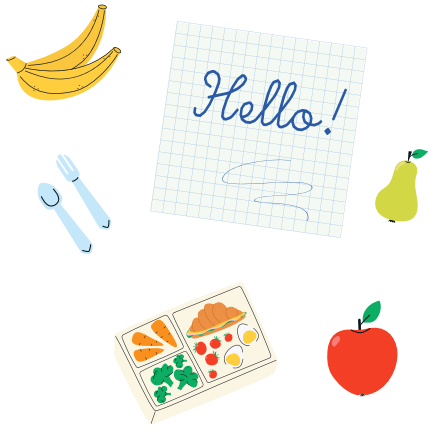
Det innebar att ord på V och W sorterades tillsammans. Wienerbröd kunde exempelvis stå före volt. När den trettonde upplagan av SAOL kom 2006 fick W en egen plats mellan V och X.

En anledning till förändringen var att W hade blivit vanligare i svenskan, bland annat genom ordet *webb*. I praktiken hade bokstaven också länge haft en självklar plats i exempelvis namn som Wilma och Wilhelm.

År 2026 firar W alltså 20 år som egen bokstav i SAOL.

Källa: Språkrådet, Språkvård 2006.

1946 – **ett år som *förändrade* skolan**

Vad har lektioner i engelska och skollunch gemensamt? Båda fick en skjuts framåt 1946.

Det året var förändringen genomförd som gjorde engelska till skolans första främmande språk i stället för tyska. Samma år beslutade riksdagen om statsbidrag till kommuner som erbjöd eleverna kostnadsfria skolmåltider.

Eighty years later är både engelska och skollunch självklara inslag i den svenska skolan.

Källor: Institutet för språk och folkminnen och Livsmedelsverket.

Skruva på din undervisning och *gynna* elevernas lärande

Av: Tess Wallenberg

Undervisningens kvalitet är avgörande för elevernas lärande, men det kan vara en utmaning att veta hur man själv kan utveckla den. Det är lätt att gå på magkänsla. Simon Hjort och Pether Sundström har skrivit en handbok som visar hur man kan gå tillväga.

Hej Simon! Du har tillsammans med Pether utarbetat ett sätt att undersöka och analysera undervisning. Berätta!

»Vi har tagit fram en praktisk modell som hjälper lärare att identifiera utvecklingsområden i sin undervisning och ger konkreta verktyg för att fördjupa elevernas lärande. Modellen bygger både på forskning om hur elever lär sig och på våra erfarenheter från studier och samarbetsprojekt. Under flera år har vi tillsammans med lärare på olika skolor kunnat pröva, utvärdera och förfina våra idéer. Utöver modellen ger vi konkreta tips på vad läraren kan tänka på i olika moment. Det handlar ofta om enkla saker som går att pröva direkt i klassrummet och exemplen hämtas från flera ämnen, bland annat matematik och språkinlärning.«

Varför är det viktigt att reflektera över sin undervisning?

»Det finns många faktorer som bidrar till lärandet, men av det vi kan påverka spelar undervisningens kvalitet störst roll. Frågor som ›Vad skulle eleverna lära sig? Vad gjorde jag för att möjliggöra det? Vad i elevernas arbete visar att de faktiskt lärde sig? Vad behöver förändras nästa gång?‹ är mer värdefulla än en allmän känsla av att lektionen gick bra eller gick dåligt. En systematisk och riktad reflektion med syfte att hitta förbättringar – det vi kallar undervisningsanalys – hjälper läraren att identifiera och förstå vilka utvecklingsområden som finns.«

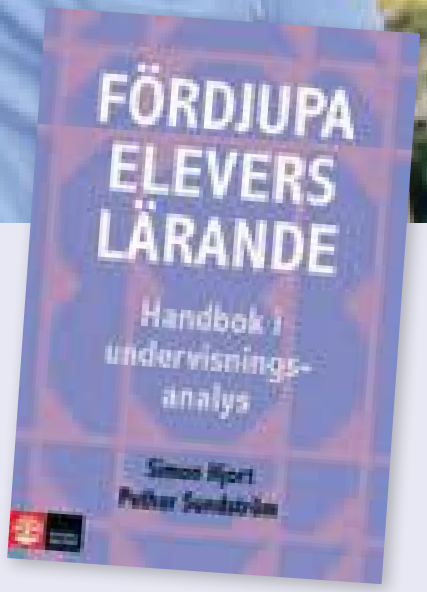
Riskerar det att bli ännu en administrativ uppgift?

»Att analysera sin undervisning handlar i grunden om att fundera djupare över hur du som lärare hanterar innehållet, samspelar med eleverna och undersöker vad de har förstått. Det är inte ett separat projekt, utan ett sätt att fördjupa det du sannolikt redan gör. Undervisningsanalysen ska passa in i det dagliga arbetet i klassrummet, inte bli ett tidskrävande sidoprojekt. Det viktigaste är att du äger din egen utveckling. Det är i det arbete du redan gör som förhållningssätten och strategierna kommer till användning. Tricket är att höja blicken och ta undervisningen till nästa nivå.«•

7 dimensioner för att identifiera konkreta förbättringsområden i undervisningen:

1. **Lärandefokus** – Är målen för lärandet tydliga? Vet eleverna vad de ska lära sig och varför?
2. **Förkunskap** – Tar undervisningen hänsyn till vad eleverna redan kan och bygger vidare på deras tidigare kunskaper?
3. **Kritiska steg** – Identifieras de moment eller begrepp som är avgörande för att eleverna ska komma vidare i sitt lärande?
4. **Förklaring** – Får eleverna tydliga och begripliga förklaringar, modeller och exempel som hjälper dem att förstå innehållet?
5. **Organisering** – Är undervisningen strukturerad på ett sätt som stödjer elevernas lärande, exempelvis genom ett genomtänkt lektionsupplägg, relevanta aktiviteter och tydliga övergångar?
6. **Förankring** – Får eleverna hjälp att koppla ny kunskap till det de redan kan och att befästa den genom repetition, tillämpning och bearbetning?
7. **Kunskapskontroll** – Får läraren och eleverna kontinuerlig information om vad eleverna har förstått, så att undervisningen kan anpassas och återkoppling ges?

Pether Sundström

Pether Sundström, lektor i matematikdidaktik och lärare, arbetar med skolutveckling och undervisnings-förbättring i Linköping. Han har en bakgrund inom forskning och undervisning vid lärarutbildningen på Linköpings universitet och har under många år utbildat verksamma lärare i olika kommuner. Han har också arbetat nära skolor för att stärka undervisning och lärande.

Simon Hjort

Simon Hjort, lektor och lärare, arbetar till vardags med skolutveckling och undervisningsförbättring i Linköpings kommun. Han är också föreläsare och utbildare och samarbetar med olika huvudmän runt om i Sverige.

Så kan *lågstadiet* bli en **motor i klimatarbetet**

Av: Thérèse Reimer

– En ny handbok visar hur skolor kan arbeta strategiskt, kreativt och tillsammans

Klimatfrågan är inte längre något som ligger utanför skolans väggar. Den präglar barns vardag, deras framtidsbilder och deras frågor. Samtidigt saknar många skolor ett sammanhållet sätt att arbeta med klimatfrågor. Det ville Frida Berry Eklund och Kajsa Kramming ändra på. Resultatet är *Skolans klimathandbok – från vision till verkstad*, en kortfattad och konkret vägledning för skolor som vill ta ett strategiskt grepp om klimatarbetet.

En bok som saknades
Drivkraften bakom boken växte fram ur Fridas tidigare arbete med klimatkommunikation. I hennes bok *Prata om klimatet* fanns ett avsnitt om skolans roll i klimatomställningen – men hon och Kajsa såg att det fanns mycket mer att säga. De inspirerades av det strategiska ramverk som finns för företag, *1.5 Degree Playbook*, och började fundera på hur ett liknande ramverk skulle kunna se ut för skolor.

> »Skolan är så oerhört viktig för att förbereda dagens unga för den osäkra värld präglad av klimatförändringar som de kliver in i«, säger de.

Trots att många skolor och kommuner gör starka insatser saknas ofta helheten.

> »Många har sagt att de saknat en konkret och kortfattad handbok för hur arbetet kan genomföras på ett sätt som skapar förändring. Det vill vi bidra med.«

Det mest akuta: utsläppen måste ner
När de får frågan om vad som är mest brådskande är svaret tydligt:

> »Att minska utsläppen på alla tänkbara sätt samtidigt som vi förbereder våra samhällen för ökade klimatrelaterade risker. Varje tiondels grad räknas.«

Samverkan som gör skillnad
I boken lyfter de flera exempel där samverkan mellan olika professioner har varit avgörande. Ett av dem är Fäladsskolan i Lund, där Våra barns klimat och Klimatpsykologerna arbetade med klimatrelaterad oro.

> »En bred kompetenshöjning och ett starkt ledarskap lade grunden för det fortsatta arbetet,« berättar de.

Ett annat exempel är Stockholms stads satsning på gröna skolgårdar, där elevernas delaktighet är central.

När eleverna får påverka ökar handlingskraften
För lågstadiet är det särskilt viktigt att klimatfrågor inte skapar oro, utan handlingskraft. Forskning visar att arbete i grupp kan stärka demokratiska upplevelser och minska klimatrelaterad oro – något som Kajsa och Frida återkommer till.

De lyfter fram konkreta, lokala projekt som särskilt effektiva:
- att koppla skolans arbete till kommunens klimatmål
- att skapa positiva framtidsvisioner i bildämnet
- att göra studiebesök på klimatrelaterade arbetsplatser
- att klimatanpassa skolgården tillsammans

Ett exempel som inspirerar dem är Brotorpsskolan i Bagarmossen.

> »De har länge arbetat med miljö- och klimatfrågor, både genom ett grönt skolgårdslyft och aktiv klimatundervisning. De har till och med strejkat med Greta.«

Kreativitet som motkraft
Klimatfrågan lämpar sig väl för praktiskt-estetiska ämnen.

> »Att arbeta konkret i grupp, anlägga en äng, skriva brev till lokala beslutsfattare eller göra experiment om växthuseffekten – allt detta stärker kreativiteten«, säger de.

Minst lika viktigt är att skapa visioner.

»Att kunna uppleva hur en värld i balans med naturen kan se ut genom att rita, sjunga eller skriva är en bra start.«

Från enstaka insatser till kultur
För att klimatarbetet ska bli en del av skolans kultur krävs struktur.

»Vi tror på strategiskt klimatarbete som inte är person-beroende utan integreras i verksamheten som helhet.«

I boken presenterar de en arbetsmodell som skolor kan använda för att ta fram sin egen klimatplan — anpassad efter lokala förutsättningar.

Och ja, eldsjälar behövs också.

»Pådrivande personer gör stor skillnad.«

Ett budskap till Sveriges skolor
När intervjun avslutas är deras slutord både uppmuntrande och befriande:

»Att inte vara rädda för att försöka! Man kan inte göra allt, men man kan börja där det känns lättast. När man väl satt i gång får arbetet ofta vingar.«•

Kajsa Kramming

Kajsa Kramming är filosofie doktor i kulturgeografi med inriktning mot miljögeografi. Hon har en bakgrund som gymnasielärare i geografi och samhällskunskap. Hon har skrivit läromedel om klimat och hållbar utveckling och är programledare för UR:s *Plugga geografi*. Kajsa är även medförfattare till *PULS Geografi* och *PULS SO* för mellanstadiet.

Frida Berry Eklund

Frida Berry Eklund är medgrundare till medborgar-plattformen *Klimatkollen* och den internationella koalitionen *Our Kids' Climate*. Hon har arbetat med klimatkommunikation och globala kampanjer sedan 2007. Du hittar Frida Berry Eklund på Instagram och Bluesky under namnet **@klimatfrida**. Frida har även skrivit *Prata med barn om klimatet* genom Natur och Kultur.

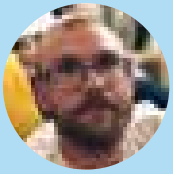

Språkutveckling med hjälp av teater och *mer därtill*

Av: Thérèse Reimer

Lärdomar från ett **gränsöverskridande** samarbete

När bibliotek och klassrum möts växer språket. Johan och Malin visar hur läsning, drama och bild kan öppna dörrar till fantasi, trygghet och nya uttrycksformer — och hur samarbete skapar lärande som stannar kvar.

Johan Thelander
– fritidshemslärarens perspektiv på projektet

Från fritidshemmet till biblioteket
Efter tjugo år i fritidshemmet, där relationer, kreativitet och barns egna idéer alltid varit utgångspunkten, tog Johan steget till biblioteket. Läsningen har följt honom genom hela yrkeslivet, och i bibliotekets rum fortsätter han att möta barn med samma värme och nyfikenhet: att snabbt skapa trygghet, få dem att känna sig sedda och öppna dörrar till berättelsernas värld.

För Johan handlar läsfrämjande om demokrati och jämlikhet – att alla barn ska få möjlighet att upptäcka litteraturens värld utifrån sina egna förutsättningar. Det är den drivkraften han tar med sig in i projektet *Språkutveckling med hjälp av teater och mer därtill.*

Professioner som kompletterar varandra
Projektet växte fram när Johan mötte teaterpedagogen Annrika på Kulturskolan. Tillsammans såg de en möjlighet att skapa en kurs där litteratur, teater och bildskapande bildade en helhet för de yngre eleverna.

Lärarna Malin och Iris, som Johan tidigare samarbetat med genom biblioteksvisningar och skolbesök, anslöt direkt när kursen öppnade.

Det som gjorde samarbetet så lyckat var den gemensamma nyfikenheten och respekten för varandras professioner. Alla delade synen på att barn behöver möta många uttrycksformer för att utveckla sitt språk. Att de redan hade mötts i både biblioteket och skolan skapade trygghet och tillit, vilket gjorde det lätt att väva ihop teater, bild och litteratur.

När eleverna hittar in i berättelserna
I projektet drev Johan och teaterpedagogen innehållet, medan Malin och Iris bidrog med sin kunskap om eleverna och stöttade där det behövdes. Det blev ett fint samspel där varje profession kom till sin rätt.

Effekterna märktes snabbt. Flera elever fick upp ögonen för hur roligt det är att läsa och skapa, och tröskeln till biblioteket sänktes – barn som tidigare varit försiktiga kom nu förbi på fritiden, stannade en stund och fortsatte läsa. För några väcktes också ett intresse för teater och Kulturskolans verksamhet. Projektet öppnade dörrar åt flera håll.

»Att öppna dörrar till berättelsernas värld är en demokratisk rättighet.«
JOHAN

Iris och Malin

Malin Gustavsson
– lärarens perspektiv på projektet

En lärare med läslusten som ledstjärna
Malin Gustavsson har arbetat som grundskollärare i snart tjugo år och burit med sig kärleken till böcker och skrivandet sedan barndomen. Jämte läraryrket har hon gett ut flera läromedel och nyligen debuterat som barnboksförfattare. I klassrummet är läslusten en självklar del av hennes arbete, och i projektet *Språkutveckling med hjälp av teater och mer därtill* fick hon tillsammans med kollegan Iris utforska hur läsning, drama och bild kan vävas samman för att stärka elevernas språk.

»Läsningen är nyckeln till fortsatt lärande.«
MALIN

Läsningen väcker fantasi och mod
För Malin handlar läsning om att väcka nyfikenhet och fantasi. Genom böcker och skapande får barn upptäcka nya världar, uttrycka sina tankar och bygga självförtroende.

»Läsningen är nyckeln till fortsatt lärande«, säger hon – och det är den övertygelsen hon tog med sig in i projektet.

Ett stadsövergripande samarbete
Samarbetet växte fram genom ett stadsövergripande initiativ mellan Kulturskolan och Stadsbiblioteket. Tanken var att kombinera läsning, rim och ramsor, gestaltning och musik för att ge eleverna fler vägar in i språket. När projektet öppnade lyckades både förskoleklass och årskurs 1 från Malins skola komma med, och under några veckor fick eleverna regelbundet besöka biblioteket.

Det som gjorde samarbetet så lyckat, menar Malin, var att eleverna fick arbeta med språket på ett lekfullt sätt. På biblioteket lyssnade de på *Fuskmåsen Fy* av Linn Henrichson och arbetade sedan vidare genom dramaövningar och bilduppgifter tillsammans med teaterpedagogen Annrika och Johan från biblioteket. Kombinationen av läsning, gestaltning och skapande gjorde att fler elever hittade in i berättelserna och vågade uttrycka sig.

När fantasin får ta plats växer språket
Effekterna märktes tydligt. Eleverna blev mer engagerade, hade roligt och tog till sig språket på nya sätt. Malin såg hur fantasin växte, hur känslor fick utrymme och hur eleverna började utforska olika genrer.

»Vi vill ju ha dit eleverna så att de kan ta del av hela bokskatten som finns där«, säger hon.

Projektet sänkte trösklar, öppnade dörrar och gav eleverna positiva erfarenheter av både biblioteket och teaterns uttrycksformer.

För Malin blev projektet också en påminnelse om hur starkt lärande blir när det är lustfyllt. När eleverna får leka, gestalta och skapa tillsammans fördjupas förståelsen – och språket får nya möjligheter att växa. Ett av hennes starkaste minnen är att se elevernas exalterade ansikten när de skulle gå till biblioteket, och hur annars tysta barn blommade ut i dramaövningarna.

»Som helhet var projektet väldigt lyckat«, sammanfattar hon.•

När världen skakar ger den ordlösa boken **ett** gemensamt språk

Av: Thérèse Reimer

Åsa Karlsson arbetar som modersmålslärare i svenska på en internationell skola i Qatar. När oroligheter i regionen ledde till att skolan behövde stänga och övergå till distansundervisning ville hon ge eleverna ett tryggt och åldersanpassat sätt att närma sig frågor om oro, konflikt och val. Hon valde den ordlösa bilderboken *Why?* av Nikolai Popov. Boken öppnade för något oväntat: ett gemensamt språk där alla elever kunde delta på lika villkor.

En bok som väcker frågor, inte ger svar
Åsa påbörjade arbetet med *Why?* direkt efter en tid av distansundervisning som infördes på grund av oroligheterna i regionen, då skolan behövde stänga för att säkerställa elevernas trygghet. Under denna period flög missiler över Doha, och många av eleverna hade på olika sätt upplevt att konflikt och osäkerhet kommit närmare deras vardag än tidigare. I den situationen blev boken både relevant och viktig. Den blev ett sätt att närma sig svåra frågor på ett tryggt och åldersanpassat sätt, utan att fastna i den specifika händelsen. Genom bilderna kunde eleverna utforska större frågor om konflikt, perspektiv och val, samtidigt som de fick bearbeta sina egna upplevelser.

Konflikten i boken börjar med något litet och växer steg för steg. Eleverna såg snabbt vad som hände – men började också fundera över *varför*.

»Varför stoppade ingen det tidigare?«
»Hade någon kunnat välja en annan väg?«

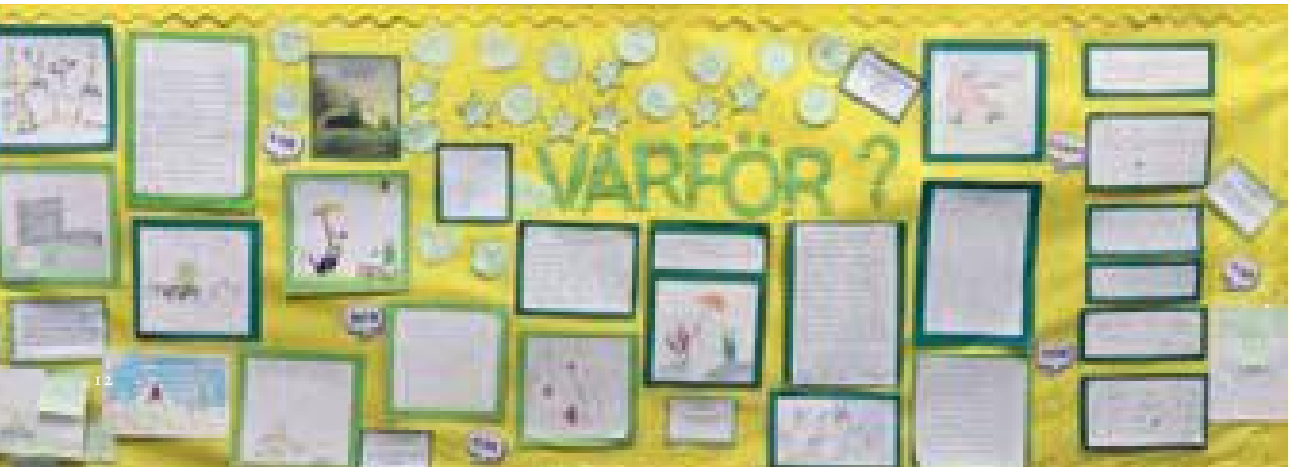
Åsa beskriver hur eleverna ofta såg lösningar där vuxna ser motsättningar – genom att prata, samarbeta och visa omtanke.

Frågebaserat och undersökande arbetssätt – »Jag ser, jag tänker, jag undrar«
Under året har Åsa arbetat mer frågebaserat och med ett undersökande arbetssätt. I praktiken innebär det att eleverna får utforska innan hon förklarar. Tankerutinen *Jag ser, jag tänker, jag undrar* blev en central del av arbetet. Eleverna lärde sig skilja mellan observationer, tankar och frågor – och upptäckte att samma bild kan tolkas på många sätt. Det som överraskade Åsa mest var att eleverna inte saknade »rätta svar«. De lyssnade på varandra, byggde vidare på idéer och jämförde perspektiv. När föräldrar senare fick prova samma rutin var det de vuxna som började fråga efter facit.

Perspektiv, känslor och konfliktlösning
I samtalen växte teman som perspektiv, ansvar, vänskap och konsekvenser fram. Ett ögonblick stannade kvar hos Åsa:

»Varför kunde inte grodan bara pussat musen i stället och sedan hade allt blivit bra?«

För Åsa blev kommentaren ett bevis på att eleverna tagit ett steg vidare – från att beskriva vad som händer till att resonera kring alternativ, empati och konfliktlösning.

Inspirations-bok

En vägg som blev ett levande klassrum
All dokumentation samlades på en vägg i klassrummet: observationer, frågor, bilder, texter. Eftersom Åsa undervisar flera årskurser blev väggen en mötesplats där elevernas tankar korsades. Yngre elever skrev om känslor och vänskap, de äldre om ansvar och perspektiv.

När projektet avslutades flyttades delar av dokumentationen till skolans stora trappa – översatt till engelska så att fler kunde ta del av elevernas tankar.

Bildskapande som språk
Eleverna fick också skapa egna bilder inspirerade av boken. För vissa blev bilden en väg in i skrivandet, för andra ett sätt att utveckla tankar som först uttryckts visuellt. I en internationell miljö blev bilden ett gemensamt språk som alla kunde utgå ifrån.

Elevledda samtal – när eleverna blir lärare
Under de elevledda samtalen tog eleverna rollen som lärare och lät sina föräldrar göra samma tankerutin som de själva arbetat med under flera veckor. De instruerade de vuxna att först titta noggrant på bilderna utan att prata och därefter skriva vad de såg, vad de tänkte och vad de undrade.
Det som gjorde starkast intryck på Åsa var hur engagerade eleverna var i sina föräldrars tankar. De var genuint nyfikna på vad de vuxna såg, vilka detaljer de upptäckte och vilka frågor som väcktes hos dem.

Samtidigt märktes en tydlig skillnad: många föräldrar hade svårare än eleverna att acceptera att det inte fanns några rätta svar. Flera ville veta vad bilderna »egentligen betydde« eller vilken tolkning som var korrekt, medan eleverna var betydligt mer bekväma med att utforska olika möjligheter.

En lärdom att bära vidare
Arbetet bekräftade för Åsa hur kraftfullt det är när elevernas frågor får styra delar av lärandet. Hon såg hur resonemangen blev mer utvecklade, språket rikare och samtalen djupare.

> »Jag tar med mig en större tillit till elevernas förmåga att tänka själva.«

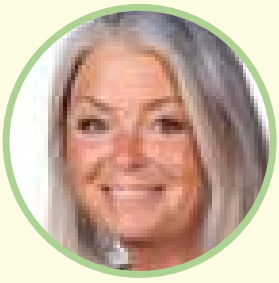
Det är kanske den viktigaste lärdomen av alla – och den som fortsätter långt efter att projektet är slut.•

Råd till lärare som vill prova ordlösa böcker

→ **Börja enkelt**. Du behöver inte börja med en hel bok. Välj en enda bild och ge eleverna tid att verkligen titta på den.
→ **Använd en enkel tankerutin.** *Jag ser, jag tänker, jag undrar* hjälper eleverna att först beskriva vad de faktiskt ser innan de tolkar. Ofta finns de mest intressanta samtalen i detaljerna.
→ **Stressa inte vidare.** Ge eleverna tid att tänka, samtala och lyssna på varandra. De bästa frågorna uppstår ofta när man stannar kvar i en bild lite längre.
→ **Lita på elevernas tankar.** Du behöver inte ha alla svar innan ni börjar. För mig var målet aldrig att eleverna skulle hitta »rätt« svar – utan att deras frågor skulle bli startpunkten för våra samtal och aktiviteter.
→ **Bygg vidare när ni är redo.** När arbetssättet känns tryggt kan eleverna utforska fler bilder och så småningom hela ordlösa berättelser.

Åsa Karlsson

Åsa Karlsson är modersmålslärare i svenska på International School of London i Qatar. Hon undervisar 22 elever från 3 till 12 års ålder och arbetar med ett undersökande arbetssätt, synligt tänkande och litteratur som utgångspunkt för språk- och kunskapsutveckling.

Lär **engelska** med *sång* och *rörelse*

Old MacDonald *Had a Farm*

Old MacDonald had a farm, ee-eye, ee-eye, oh,
And on that farm he had some cows, ee-eye, ee-eye, oh,
With a 'moo moo' here and a 'moo moo' there,
Here a 'moo', there a 'moo', everywhere a 'moo moo',
Old MacDonald had a farm, ee-eye, ee-eye, oh.

Old MacDonald had a farm, ee-eye, ee-eye, oh,
And on that farm he had some pigs, ee-eye, ee-eye, oh,
With an 'oink oink' here and an 'oink oink' there,
Here an 'oink', there an 'oink', everywhere an 'oink oink',
Old MacDonald had a farm, ee-eye, ee-eye, oh.

Old MacDonald had a farm, ee-eye, ee-eye, oh,
And on that farm he had some sheep, ee-eye, ee-eye, oh,
With a 'baa baa' here and a 'baa baa' there,
Here a 'baa', there a 'baa', everywhere a 'baa baa'
Old MacDonald had a farm, ee-eye, ee-eye, oh.
(And so on)

cow	**mu**	*moo*
pig	**nöff**	*oink*
lamb	**bä**	*baa*
hen	**kluck**	*cluck*
horse	**gnägg**	*neigh*
dog	**voff / vov**	*woof*
cat	**mjau**	*meow*

När eleverna får kombinera ord med sång, läten och rörelser blir engelskan lättare att förstå och minnas.

Gör så här
Kopiera sidan och dela ut ett exemplar till varje elev. Titta på bilden tillsammans och peka ut djuren. Säg djurnamnen högt och låt eleverna upprepa och härma lätena med stöd av ordlistan.

Sjung och låt eleverna peka, göra läten eller rörelser och turas om att välja nästa djur.

Avsluta med att repetera några av djurnamnen. Börja gärna med tre djur och lägg till fler efter hand.

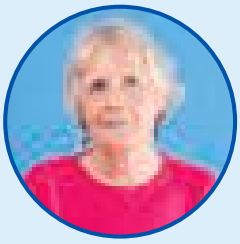
Hämtat från *Skills*

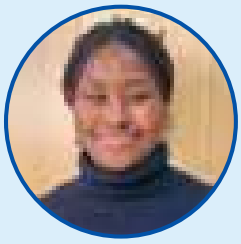
Stories, Songs and **Skills** – It runs in the *family*

Av: Thérèse Reimer

Mamma och dotter låter berättelser och musik bära språket i *Skills*

I läromedelsserien *Skills* möts Fionas berättelser och Arcadias musik i ett unikt samarbete där språk, rytm och fantasi vävs samman. Tillsammans med övriga medförfattare i serien skapar de ett material som låter lågstadieelever läsa, lyssna, sjunga och gestalta sig in i engelskan. Här berättar de om sin resa, sina idéer och hur text och musik kan bära samma pedagogiska budskap.

Fiona Millers resa som lärare började på 80-talet när hon flyttade till Spanien för att undervisa yngre elever. Det var hennes första lärarjobb, och hon lärde sig yrket direkt i klassrummet. Där upptäckte hon hur roligt det är att undervisa barn som är nyfikna på engelska och ivriga att lära sig. När hon senare undervisade i Kina mötte hon elever som inte behärskade någon engelska alls. Undervisningen var helt och hållet på engelska, och Fiona använde kroppsspråk, föremål och bilder för att kommunicera. Erfarenheten lärde henne att elever kan lära sig ett nytt språk utan att behöva använda sitt eget språk i klassrummet.

Idén bakom *Skills*

Fiona beskriver grundtanken bakom *Skills* som enkel men avgörande: **underskatta aldrig eleverna**. Materialet bygger på att tro på elevernas förmågor, även när de är nya i engelskan. Bara för att de är unga betyder det inte att allt måste förenklas – de klarar mycket mer än man tror. *Skills* är utformat för att ge både elever och lärare goda förutsättningar att lyckas. Cirkelmodellen, som materialet bygger på, ger stöd genom modeller, gemensamt lärande och tydliga steg mot att bli trygga läsare och skribenter.

Berättelser som bär språket

För Fiona är berättelsernas roll central. Grammatik och ordförråd ska vara inbäddade i handlingen, inte ligga som hinder ovanpå. När eleverna njuter av en berättelse lär de sig – utan att märka det.

En av karaktärerna i *Skills* är Peanut, en trebent hund baserad på familjens egen hund Dissa, adopterad från Ryssland. Peanut symboliserar mod och möjligheter – ett budskap Fiona vill ge eleverna: att alla kan göra fantastiska saker, oavsett förutsättningar.

Språkliga strategier som stärker eleverna
Materialet innehåller sånger, ramsor, korta dikter, uttalsövningar och dialoger som gör det roligt att öva muntliga färdigheter. Progressionen är tydlig: varje kapitel bygger vidare på det föregående, och nyckelord och grammatik återkommer i nya sammanhang för att förstärka lärandet.

»Underskatta aldrig eleverna – de klarar mycket mer än vi tror.«

FIONA

Arcadia om musiken i *Skills*

Att skapa musik som stöttar språket
Arcadia utgår alltid från de ord och fraser som eleverna ska lära sig i varje kapitel. Illustrationerna och berättelserna inspirerar melodierna, och hon arbetar med rim, repetition och återkoppling till tidigare kapitel.

Hon betonar att elevernas musiksmak inte ska underskattas. Därför varierar hon genrer, rytmer och instrument – ibland använder hon instrument hon aldrig tidigare hört talas om. Målet är att fler elever ska hitta något som känns som »deras«.

Representation i musik och text
För både Fiona och Arcadia är igenkänning och inkludering avgörande. Elever ska kunna se sig själva i berättelserna och känna att musiken talar till dem. Arcadia förklarar att om allt låter likadant når man bara en liten grupp – variation gör att fler känner sig inkluderade.

Att spela in musik för undervisning
Den största skillnaden jämfört med annan musikproduktion är hur Arcadia arbetar med texten. I undervisningssammanhang måste text och musik dra åt samma håll, vara tydliga och stödja lärandet. Låtarna är kortare, vilket innebär att hon ofta har bara en minut på sig att bygga en berättelse och förmedla både text och känsla – en utmaning hon älskar. Arcadia arbetar nära producenterna Elvira Runerheim och Charles Eggers, som är en viktig del av *Skills* musik. Tillsammans skapar de produktioner som är både pedagogiska och musikaliskt engagerande.

***Skillo* – elevernas egen Melodifestival**
I projektet *Skillo* skapade Arcadia och Charles en melodi som eleverna fick skriva text till och tävla med i sin egen Melodifestival. Att arbeta omvänt — att låta musiken komma först – blev ett lekfullt sätt att kombinera kreativitet och språkutveckling.

När lärandet blir lustfyllt
Fiona och Arcadia hoppas att lärare ser att lärande kan vara roligt, att berättelser spelar roll och att *Skills* hjälper elever att lyckas – oavsett var de börjar.

Fiona älskar att få släppa loss galna idéer i texten. Arcadia älskar att få prova nya musikaliska uttryck – och att få ljudinspelningar från klasser som sjunger med. Hon får alltid gåshud.•

Läs mer om *Skills* på **nok.se/skills**

Författarna bakom *Skills*

Skills 1–3 är skrivet av Fiona Miller, Marika Nilsson och Catherine Edholm – alla har gedigen erfarenhet av språkundervisning.

Vad är *Skillo*?

Skillo är klassens egen musikfest på engelska. I tävlingen, som går av stapeln under samma period som Mello, får elever i årskurs 1–3 skriva en gemensam låttext till en melodi komponerad av Arcadia Hugosson-Miller. Här handlar det inte om perfekta verbformer, utan om att våga leka med engelska ord, rim och rytm!

Vinnare 2026 blev årskurs 3, Grön grupp, på Kvarnbergsskolan i Karlstad med låten *Courage*. Arcadia spelade in klassens text, som nu finns att lyssna på i en sing-along-version.
Läs mer och lyssna på **nok.se/skills/skillo**

»Vi börjar få barn som vill *läsa*«

Bibliotekarien Mikaela Hofmann har jobbat på sin skola i 18 månader. Under tiden har antalet lån på skolbiblioteket fördubblats.

»Man måste lära känna eleverna, kasta sig ut i klassrummen«
Marieholm ligger mellan Eslöv och Landskrona och har en f-6-skola med 200 elever, Marieskolan. Mikaela Hofmann började jobba som bibliotekarie här hösten 2024 på en helt nyinrättad tjänst. Innan dess hade en av skolans lärare haft ansvar för biblioteket, som ligger i en separat byggnad alldeles intill skolan och även fungerar som filial för Eslövs stadsbibliotek. När hon sökte jobbet annonserade kommunen efter en bibliotekarie som kunde utveckla skolans läskultur och elevernas språkförmåga, vara en integrerad del i den dagliga pedagogiska verksamheten och jobba med MIK-frågor, medie- och informationskunnighet.

»Utförandet av de rutinerna har jag fått bygga upp. Man måste börja med att lära känna eleverna på alla möjliga vis, kasta sig ut i klassrummen så snabbt man bara kan, vara ute på rasterna, prata med lärarna: ›Du har svenska de här tiderna. Jag kan väl vara med. Jag hjälper till. Så ser vi vad som händer.‹«

Hon beskriver en roll som innebär att hon själv måste identifiera behoven av hennes kompetens.

»När lärarna inte är vana vid att ha en bibliotekarie tror jag det är viktigt att man visar sig och vad man kan erbjuda.«

»Nu jobbar vi tillsammans«
Det har stor betydelse för Eslövs skolor att ha bibliotek bemannade med bibliotekarier, anser Anna W Jörgensen, som är rektor för Marieskolan med elever från förskoleklass till årskurs 6.

»Det är ju helt omöjligt för lärare att hålla sig ajour med alla böcker som publiceras, och att skapa det här intresset som vi ser att barnen behöver för att utvidga sitt språk och läsandet i sig. Att då ha någon som är 100 procent på detta, är ju fantastiskt.«

»Nu jobbar vi tillsammans, skolbibliotekarien deltar i kompetensutveckling med lärarna, de är en i gänget.«

Vad har en bibliotekarie på just Marieskolan hittills gett?
»Vi börjar få barn som tycker om att läsa, går till biblioteket och väljer att dra sig till Mikaela. På sikt hoppas vi att det ska ge ett bättre och mer aktivt ordförråd, för det är torftigt idag. Vi börjar på ganska låg nivå och behöver jobba oss uppåt.«•

Ett treårigt skolbiblioteksprojekt

Eslövs kommun har under tre år fått ekonomiskt stöd från Natur & Kultur för att uppmärksamma det bemannade skolbibliotekets viktiga roll för läsande och läslust. Stödet har använts till att stärka samarbetet mellan skolbibliotekarier, bredda bokbeståndet, arbeta fördjupat med läsning och bjuda in författare. Det har resulterat i att utlånen av böcker har ökat, personalen upplever ett ökat läsintresse bland eleverna och gymnasieelever som deltagit i Shared reading upplever förbättrad läsförståelse.

Foto: Thord Eriksson

Den här rapporten är framtagen av frilansjournalisten Thord Eriksson på uppdrag av Natur & Kultur för att dela kunskap om hur Eslövs kommun på bred front har arbetat för att stärka läsningen. Skolbiblioteken är del av satsningen. Text och bild: Thord Eriksson, Ahlström-Eriksson, 2026
Ta del av hela rapporten via QR-koden. →

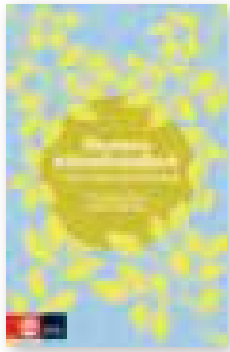
6 tips för skoldagen

Från spännande läsning och sagoskrivande till aktiva raster, artjakt och klimatarbete. Här är 6 tips som väcker nyfikenhet och ger inspiration till undervisningen.

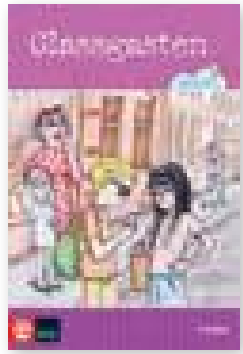
Aktuella **boktips**

Aktiva raster
Gör rasten till en plats för rörelse, lek och gemenskap. Här finns färdiga veckoplaner, aktiviteter och kopieringsunderlag för hela året – enkla att anpassa efter gruppen.

Skolans klimathandbok
Hur går skolan från klimatkunskap till handling? Handboken ger arbetsmodeller, aktiviteter och exempel som hjälper elever och personal att skapa förändring tillsammans – med framtidstro i fokus.

Glassgasten
En glassbil, en kuslig fabrik och människor som förvandlas till is … Den lättlästa mysrysaren bjuder på spänning i lagom långa kapitel för elever som vill ta nästa läshopp.

Att läsa och skriva sagor
Från högläsning och boksamtal till elevernas egna sagor. Tydliga lektionsplaneringar, praktiska tips och färdiga mallar ger stöd genom hela arbetet och låter fantasin ta plats.

PULS Faktakort: Växter och svampar
Lär känna lövträd, örter, mossor och svampar! Korten kombinerar bild och fakta med läsförståelsefrågor och passar lika bra i klassrummet som på upptäcktsfärden utomhus.

Mer info om titlarna finns på **nok.se**

Samverkan som ledarskap – Enbacksskolans väg till *språk*, *trygghet* och *framtidstro*

Av: Thérèse Reimer

På Enbacksskolan i Tensta arbetar rektor Christine och biträdande rektor Anna med ett tydligt ledarskap där samverkan är en grundpelare. I ett område med stor språklig och kulturell mångfald bygger skolan starka samarbeten med bibliotek, fritidshem och övriga aktörer i närområdet – inslag som skapar språk, trygghet och framtidstro för eleverna.

Mångfald som resurs
Enbacksskolan ligger i ett område där eleverna talar många språk och bär olika kulturella erfarenheter. Christine och Anna ser det som en tydlig styrka. Skolan samarbetar sedan länge med Berättarministeriet, där läraren Pavlina Spanos, tilldelats priset *Pennsvärdet*. Alla lågstadielärare har deltagit i Språkpaketet, en satsning som stärker undervisningen i läs- och skrivutveckling och skapar likvärdighet.

Många elever läser modersmål, vilket stärker deras språkliga identitet och ger dem fler uttrycksmöjligheter. Fritidshemmet samarbetar med flera aktörer i området – kultur, idrott och föreningsliv – vilket skapar gemenskap, gruppkänsla och stolthet. Tillsammans bidrar dessa inslag till att eleverna får en bredare språklig och social grund att stå på.

»Mångfalden är en styrka. Den bygger identitet, språk och framtidstro.«

CHRISTINE

Varje år arrangeras Kulturdagen, då eleverna visar upp arbeten från året. Familjer kommer, många klär sig i sina kulturella kläder och bjuder på mat från sina hemländer. Det blir en dag som speglar skolans mångfald och gemenskap.

Samverkan som kultur
Samverkan är en del av skolans struktur. Enbacksskolan har en egen biblioteksplan där alla årskurser ingår. Bibliotekarien arbetar nära klasserna med boksamtal, högläsning och boklån – både på svenska och på elevernas modersmål. Det populära utebiblioteket gör att eleverna även kan låna böcker på rasten eller lyssna på sagor utomhus.

»När hela arbetslag får fortbildning och man arbetar systematiskt skapas likvärdighet. «

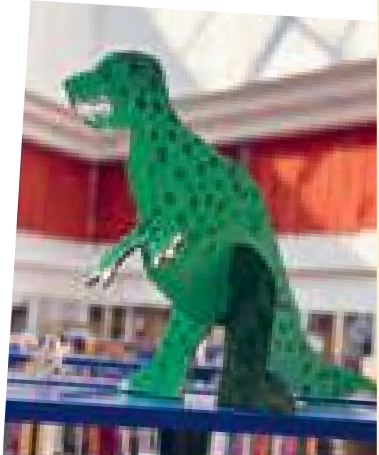
ANNA

Fritidshemmet arbetar språkutvecklande med återkommande boksamtal och högläsning. Tillsammans skapar skola och fritids en helhet där språk och kultur genomsyrar hela dagen.

Estetiska ämnen som språk
Bildämnet har en stark roll på skolan. Bildläraren uttrycker det så här:

> »Bild är ett språk där man lär sig att tyda omvärlden. Genom bilden ser man själen och hur man identifierar sig.«

Drama och skapandeprojekt – som Nobelprojektet och samarbeten med Dramaten – ger eleverna möjlighet att uttrycka sig och möta kultur de annars inte skulle få tillgång till. Idrottens aktiviteter i närområdet skapar både lärande och gemenskap.

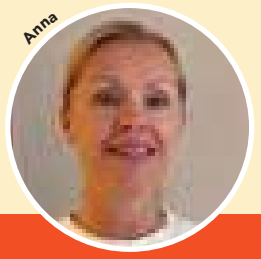

Projekt som bygger framtidstro
Skolan arbetar systematiskt med projekt och teman. Elevernas egna språk och kulturella resurser lyfts fram, och fokus ligger på att läsa, skriva och räkna. Hellre ett genomarbetat projekt än många små – det skapar kvalitet och resultat. Målet är att ge eleverna en kulturell och språklig grund att stå på, både nu och i framtiden.

Helhetstänk som ger effekt
Enbacksskolans ledarskap bygger på att se hela verksamheten och att sätta in insatser tidigt. Christine och Anna betonar vikten av att fortbilda hela arbetslag när det är möjligt, för att skapa likvärdighet och en gemensam riktning. Ett systematiskt arbete med planering, uppföljning och utvärdering är centralt – och något de menar att alla skolor kan vinna på.

»Ta ett helhetsgrepp och sätt in tidiga insatser. Fortbilda hela arbetslag när det är möjligt för att skapa likvärdighet, och arbeta systematiskt med planering, uppföljning och utvärdering. Det är så man bygger en stark och hållbar verksamhet.« •

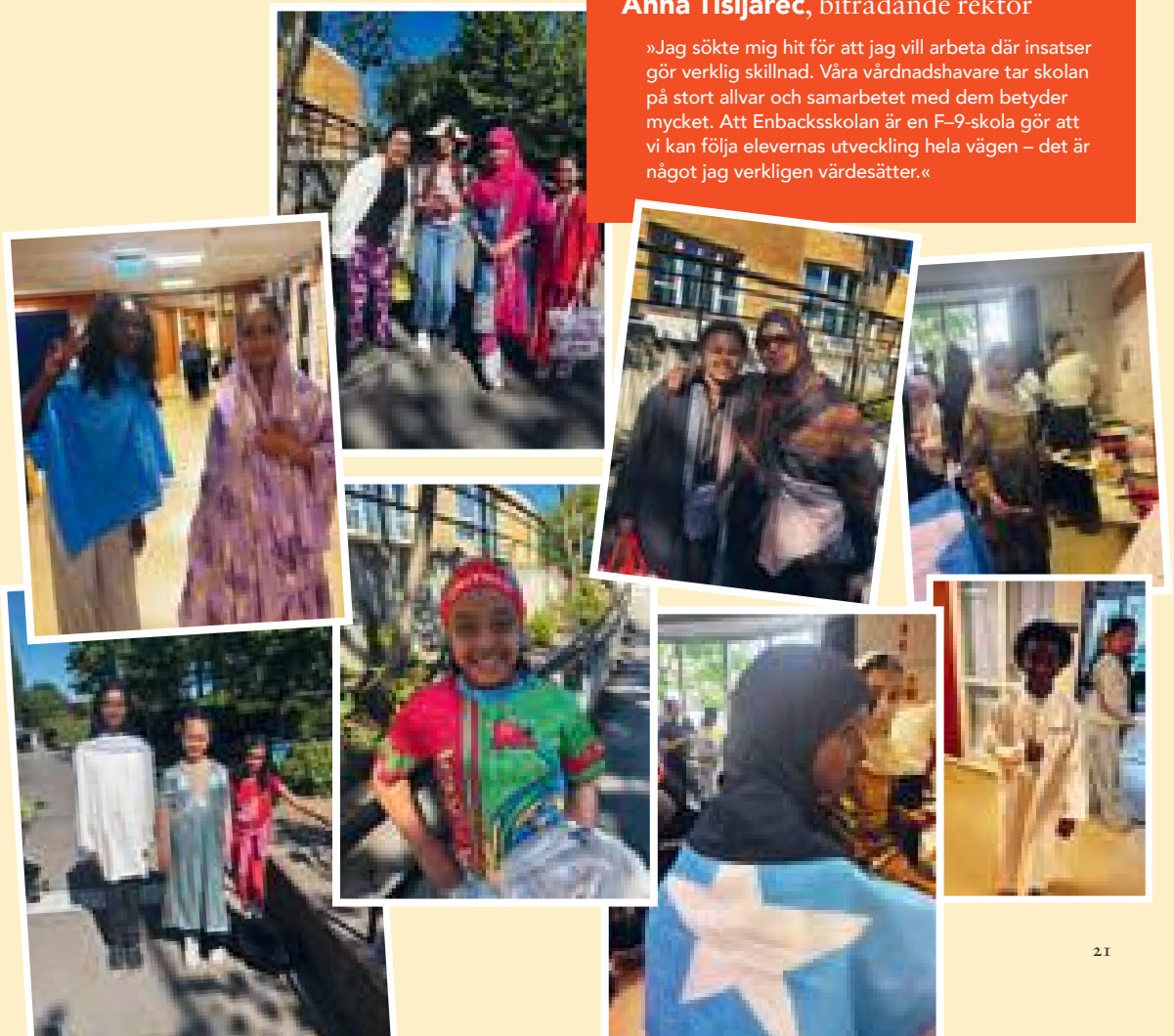
Rektor & biträdande rektor – Enbacksskolan

Christine Elm, rektor

»Jag sökte mig hit för att jag vill arbeta i ett område där jag kan göra verklig skillnad. Grundskolan lägger grunden, och min målbild är att våra elever en dag står där med studentmössan och har valt sin egen väg. Vi ska bidra till att de blir självständiga och trygga samhällsmedborgare.«

Anna Tisljarec, biträdande rektor

»Jag sökte mig hit för att jag vill arbeta där insatser gör verklig skillnad. Våra vårdnadshavare tar skolan på stort allvar och samarbetet med dem betyder mycket. Att Enbacksskolan är en F–9-skola gör att vi kan följa elevernas utveckling hela vägen – det är något jag verkligen värdesätter.«

Vid ritbordet med *klassrummet* i sikte

Av: Thérèse Reimer

Elin Rebecca Hägg är utbildad lärare i de tidigare skolåren, men i dag är det ritbordet som är hennes arbetsplats. Som illustratör för läromedel låter hon sin pedagogiska erfarenhet forma varje bild hon skapar – från färgval och figurer till hur illustrationer kan stötta barns språk, nyfikenhet och förståelse.

I intervjun berättar Elin om steget från klassrummet till illustratörslivet, hur *Drakarnas* värld tog form och varför lärarblicken fortfarande är hennes viktigaste verktyg.

Hur gick det till när du gick från lärare till illustratör?

»Jag har alltid ritat, ända sedan jag var liten. Bild var mitt starkaste ämne i skolan och jag valde estetiska programmet på gymnasiet. Trots det utbildade jag mig till lärare och arbetade i nästan tio år, men drömmen om att illustrera fanns kvar.

Jag började visa mina bilder på sociala medier och fick små uppdrag vid sidan av lärarjobbet. Det stora steget kom när jag fick kontakt med Kim och Thérèse som sökte en illustratör till *Drakarna*. Jag skickade in provillustrationer och fick jobbet. Det blev ett ›nu eller aldrig‹-ögonblick. Jag tog tjänstledigt, läste grafisk form och illustrerade den första boken.«

När jag samtidigt fick uppdraget att illustrera arbetsböckerna till *Guldklassen* vågade jag säga upp mig och satsa fullt ut. I dag illustrerar jag flera läromedel och har även en egen *Lätt att läsa*-serie. Det känns som att jag hittat hem – jag får skapa, men ändå ha kvar en fot i läraryrket.«

Hur växte Drakarnas värld fram?

»Arbetet började med samtal med författaren Kim. Vi hade direkt samsyn kring känslan, karaktärerna och uttrycket. Jag skissade fram former, färger och personligheter, gjorde research på drakar och byggde steg för steg upp deras värld.«

När vi hittat rätt utvecklade jag detaljer som drakarnas symboler och attribut. Allt skedde i nära dialog med författare, redaktör och formgivare. Jag ritar digitalt på Ipad – som att rita på papper, men med större frihet att ändra och experimentera.«

Finns det någon liten »hemlighet« i *Drakarna*?

»Jag gillar att gömma små detaljer som barn kan upptäcka vid andra läsningen. Ett uttryck, ett föremål, något i bakgrunden. Och ja – några av drakarna liknar mina egna barn, och kanske mig själv. Billie, som helst gömmer nosen i en bok, är väldigt nära mig.«

Vad har varit roligast eller mest utmanande att illustrera?

»Karaktärerna! Att hitta deras uttryck och personligheter har varit fantastiskt. Utmaningen kommer nu när fler figurer tillkommer – att ge varje drake en unik färg och symbol utan att det krockar med någon annan.«

Hur påverkar din lärarbakgrund sättet du illustrerar på?

»Den påverkar allt. Jag tänker på mångfald, igenkänning, tydlighet och hur barn läser bilder. Jag arbetar med mjuka former, tydliga siluetter och varma färger. Ansiktsuttrycken är viktiga – figurerna ska kännas levande och lätta att tolka.

Jag vill skapa bilder som både stödjer förståelse och öppnar för samtal och fantasi. I *Rita, vik, klipp och pärla* var det viktigt att inte ge ett ›facit‹, utan uppmuntra barn att skapa egna versioner. Vissa behöver mallar, andra blir låsta av dem – precis som i klassrummet.«

Hur samarbetar du med författare och pedagoger?
»Illustrationerna är en del av undervisningen, inte en dekoration. Därför är dialogen viktig. Vi pratar om vad bilderna ska hjälpa barnen att upptäcka, förstå eller samtala om. Min roll är att göra det visuellt tydligt, engagerande och inspirerande.«

Hur har barnens reaktioner påverkat illustrationerna?
»Barn är fantastiska bildläsare. Mina egna barn är ofta testläsare och de är brutalt ärliga. De ser detaljer vuxna missar och reagerar direkt om något är otydligt. Deras respons har gjort mig mer medveten om hur små uttryck och färgval påverkar berättelsen.«

Vad hoppas du att pedagoger ska känna när de använder *Drakarna*?
»Att materialet öppnar dörrar till samtal, nyfikenhet och eget skapande. Om *Drakarna* kan ge barn lust att läsa, leka, skriva eller skapa vidare – då har vi lyckats.«

Kim & Elin

Illustrationer: Elin Rebecca Hägg

När bild möter text
– Kims *perspektiv*

Författaren Kim berättar hur drakarna växte fram och hur arbetet med illustratören Elin gav karaktärerna liv och tydliga personligheter. Hon beskriver deras samspel som en av seriens största styrkor:

»Elin fångar mina inre bilder och har en genuin förståelse för målgruppen och syftet. Det ger drakarna en helhet.«

Idén till *Drakarna* växte fram ur förlagets önskan att skapa ett material som verkligen utgår från fritidshemmets uppdrag. Kim ville skapa karaktärer som barnen kunde följa i vardagen på fritids – figurer som öppnar för lek, samtal och språkutveckling. Att det blev just drakar var självklart: de väcker fantasi, nyfikenhet och rymmer både mod, busighet och eftertanke.

Drakarnas personligheter formades för att spegla olika sätt att vara barn. På ett fritidshem möts elever med olika styrkor, behov och uttryck – någon älskar att skapa, någon vill röra sig, någon behöver tid att tänka, någon kastar sig in i äventyr. Drakarna är inte bundna till kön eller normer, vilket gör dem tillgängliga för många. Karaktärerna ska vara lätta att känna igen, men också ge personalen många ingångar till språk, värdegrund, samarbete och kreativitet.

Samarbetet med illustratören Elin blev avgörande. Tillsammans formade de drakarnas uttryck – vänliga, nyfikna och lätta för barn att känna igen. Drakarna har vuxit fram i en process där text och bild utvecklat varandra – alltid med fritidshemmets pedagoger i åtanke. Under arbetets gång har både utseenden och personligheter blivit tydligare. Ibland har en liten detalj i en illustration påverkat hur Kim skrivit vidare – ett samspel som har gett drakarna både form och djup.•

Här kläcks fantasin – *Drakarna* som förändrade Sandbackaskolans bibliotek

Linda Hansell är lärare på Sandbackaskolans bibliotek i Kungälv och har en bakgrund som fritidshemslärare. I dag arbetar hon heltid i skolbiblioteket, där hon driver ett engagerat och kreativt arbete i nära samverkan med fritidshemmets alla avdelningar, förskoleklass och lågstadiet. Med sin kombination av pedagogisk erfarenhet och biblioteksarbete har Linda skapat en levande drakvärld som fångar elevernas fantasi och stärker deras språk. Även eleverna i fritidsklubben, årskurs 3 och 4, är med på äventyret – för när drakarna flyttade in i biblioteket blev det snabbt tydligt att de tänker stanna.

Idén som tog eld 🔥
För Linda Hansell började allt med ett oväntat frö: arbetet med drakmaterialet som andra fritidshem delade med sig av i sociala medier. Hon såg direkt en potential som sträckte sig långt bortom enstaka aktiviteter. Drakarna var neutrala, inkluderande figurer som kunde bära fakta, fantasi, lek, social träning och språkutveckling — allt på samma gång. Hon insåg att drakarna kunde bli ett nav för samarbete mellan fritids, bibliotek och undervisning. Kollegor började spontant föreslå ämneskopplingar, som matteuppgifter om drakarna. Det var då hon bestämde sig: drakarna skulle få liv i skolbiblioteket.

När drakägg blev ett pedagogiskt verktyg
Det första steget var att låta eleverna upptäcka mystiska ägg i biblioteket. Barnen fick fantisera om vad som fanns inuti, och sedan fick varje fritidshemsavdelning ta hand om varsitt ägg fram till kläckningen. Det skapade ett oväntat engagemang. Eleverna började reflektera över miljö, ljudnivå, omsorg och ansvar. De skrev brev till äggen och senare till drakarna – en naturlig väg in i skrivande och kommunikation. Drakarna blev något att värna om, inte bara något att titta på.

Ett ögonblick som förändrade allt
När drakungen Bonnie »försvann« tog projektet en ny vändning. Ett brev från Bibbli, skolans egen biblioteksdrake, efterlyste Bonnie över hela skolan. Eleverna kastade sig in i mysteriet:

Var kunde Bonnie vara?
Varför hade hen försvunnit?

När ett brev från Bonnie avslöjade att hen bråkat med sina syskon och inte vågade komma tillbaka, blev barnens svar en övning i empati, konflikthantering och problemlösning. Till och med personal engagerades – en kollega undrade oroligt om Bonnie verkligen var borta eller om det bara var på låtsas... Drakarna hade blivit en del av skolans kultur.

Drakar i vardagen – ritualer, berättelser och drakpost
Drakarna flyttade in i bibliotekets vardag. Under hela läsåret kunde eleverna brevväxla med dem, både enskilt och i grupp. Drakarna svarade med:

→ uppdrag
→ frågor
→ aktiviteter
→ små berättelser

Fritidsavdelningarna fick egna brevlådor för drakpost, och ett nyhetsbrev – *Draknytt* – dök upp då och då med uppdateringar från drakarnas värld.

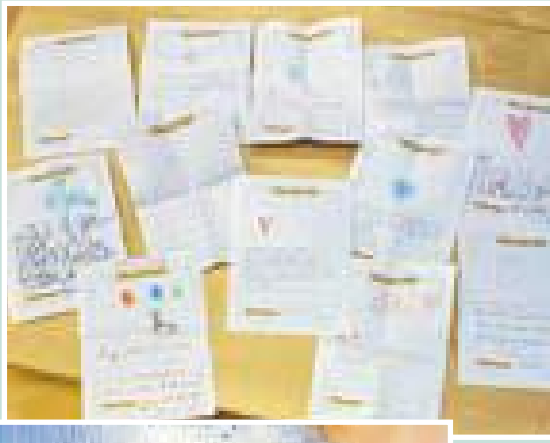
När lerdrakarna inte tålde lek föddes idén om mjukisdjursdrakar som kunde bli läskompisar och kusiner till drakungarna. Drakvärlden växte, både fysiskt och i fantasin.

Utmaningar och lärdomar
Projektet krävde samarbete. För att drakarna skulle kännas levande behövde flera pedagoger bära berättelsen tillsammans. Det fungerade bra – men Linda ser att det finns mer att utveckla i hur personalen involveras.

En annan utmaning var hållbarheten: barnen ville leka med drakarna, och lerfigurerna höll inte. Lösningen blev mjukisdjuren som nu är en självklar del av drakvärlden.

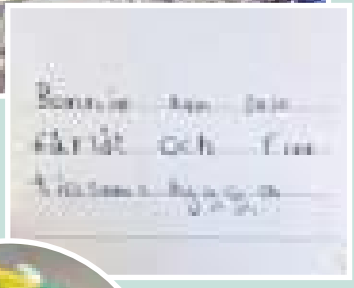
Framåt: en växande drakvärld
Linda drömmer om att skapa temagrupper på fritids – forskarklubb, skapande ateljé, bokklubb, spelgrupp – där drakarnas olika personligheter blir inspiration.

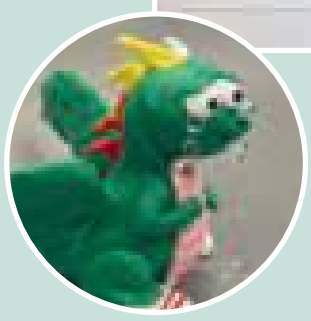
Och kanske, någon gång, dyker ett nytt ägg upp i biblioteket. Frågan är bara: vem eller vad kläcks nästa gång? •

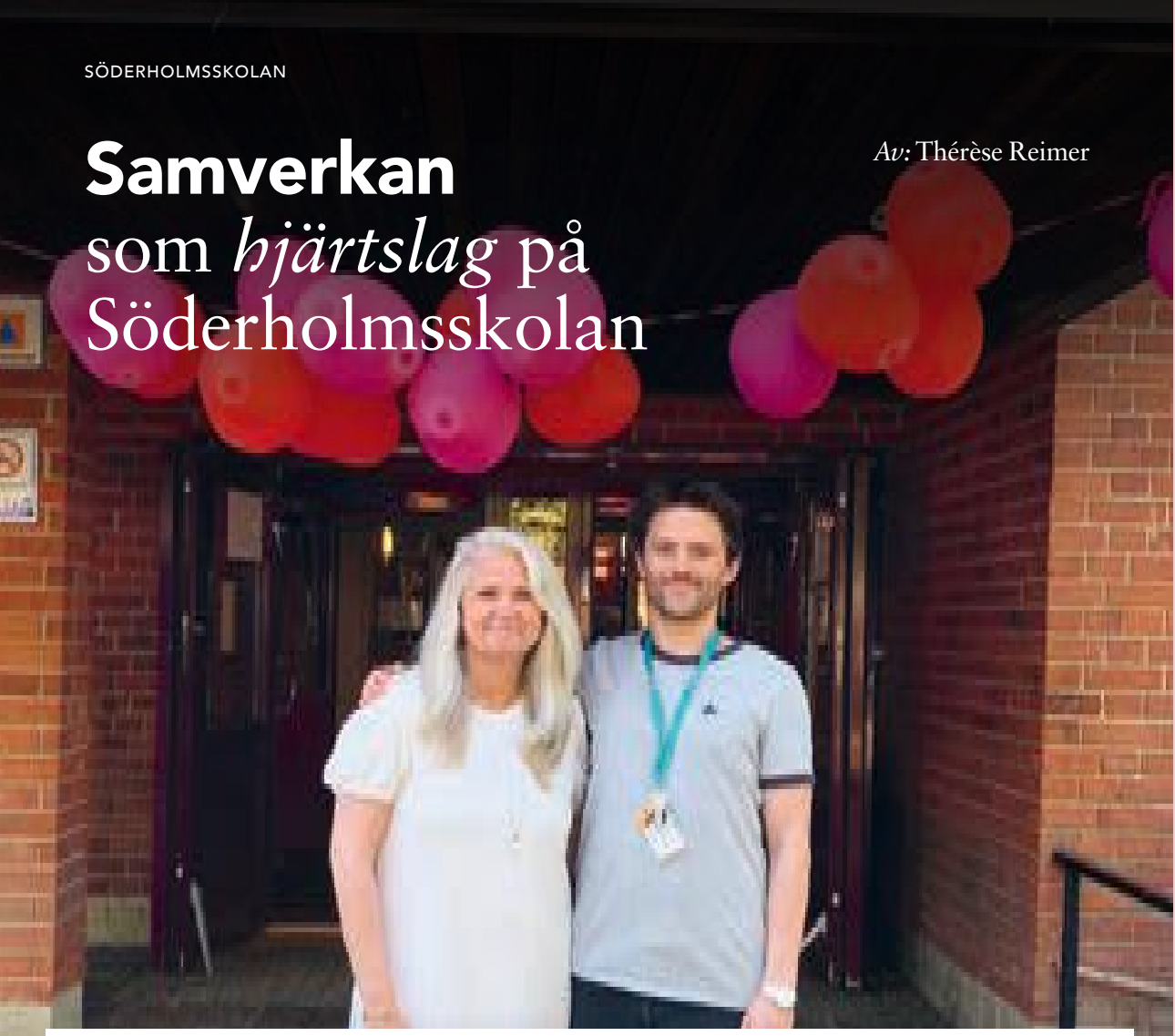

Samverkan som *hjärtslag* på Söderholmsskolan

Av: Thérèse Reimer

På Söderholmsskolan, där hjärtat i verksamheten märks i både vardag och vision, möts två perspektiv som tillsammans formar en trygg och språkutvecklande lärmiljö. Rektor Cecilia Skoog leder arbetet med samverkan, delaktighet och höga förväntningar, medan skolbibliotekarie Emil Jansson driver ett bibliotek som blivit en central plats för läslust, språkstöd och nyfikenhet. Tillsammans skapar de en skola där elevernas utveckling står i centrum och där läsningen får ta den plats den förtjänar.

Söderholmsskolan - en skola med ❤

Hur skulle du beskriva ditt uppdrag som rektor?

»Vi ligger i ett område med social oro och behöver vara en trygg punkt. Vår vision är att vara en **skola med hjärta** – en plats där elever och familjer möter vuxna som bryr sig, skapar studiero och bygger relationer. Det är det som gör mitt uppdrag meningsfullt.«

Hur formar din lärarbakgrund ditt ledarskap?

»Jag har arbetat i både Hallonbergen och Östermalm, och det har gett mig en stark drivkraft: att eleverna i Skärholmen ska ha samma möjligheter som alla andra. Därför satsar vi på tidiga insatser, små klasser och ett starkt elevhälsoteam.«

Hur skapar ni en sammanhållen dag mellan skola, fritids och bibliotek?

»Språkutveckling är vår kärna. Bibliotekarien arbetar i både skola och fritids, håller lektioner för alla klasser och driver ett öppet bibliotek på eftermiddagarna. Det gör att lärandet fortsätter hela dagen.«

Hur kompenserar ni för ojämlika förutsättningar?
»Vårt socioekonomiska tillägg gör att vi kan bemanna nyckelroller som bibliotekarie, speciallärare och socialpedagog. Det skapar en organisation som stöttar elevernas behov på riktigt.«

Vilken roll har fritids i elevernas lärande?
»Fritidshemspersonalen är fantastiska på att ge omsorg och bygga relationer. Genom tematiskt arbete och ett språkutvecklande förhållningssätt fortsätter lärandet även efter skoldagens slut.«

»Vår vision är att vara en skola med hjärta.«

CECILIA

Hur får ni samverkan att fungera i praktiken?
»Lärare och fritidshemspersonal möts varje vecka i arbetslagen. Eftersom bibliotekarien arbetar i båda verksamheterna blir han en naturlig del av planeringen och binder ihop helheten.«

Vad betyder biblioteket för trygghet och lärande?
»Biblioteket ligger mitt i skolan och Emil möter elever och föräldrar varje dag. Han är en trygg vuxen som inspirerar till läsning och ser den som en demokratisk rättighet.«

Hur samarbetar ni med vårdnadshavare och området?
»Vi tar oss tid för samtalen och möter familjerna med olika professioner. Dessutom deltar vi i stadsdelens samverkansforum, vilket har stärkt tryggheten i området över tid.«

Hos Cecilia är samverkan inte bara en arbetsform – den är drivkraften som håller Söderholmsskolan samman.

Emils arbete i en *läsande* kultur

Hur skulle du beskriva din roll som skolbibliotekarie på en F–6-skola?
»Min roll är bred och inkluderande. Varje klass besöker biblioteket i halvklass varannan vecka, vilket ger alla elever återkommande undervisning i högläsning, bokval, lässtöd och lån. Under fritidstid håller jag biblioteket öppet för elever som vill läsa, koppla av eller umgås i en trygg miljö.«

Biblioteket ses ofta som en »tyst zon«. Hur ser du på det?
»Jag ser ingen motsättning. Tystnad och lyssnande är viktiga förutsättningar för fokus, delaktighet och språkutveckling. Eleverna uppskattar biblioteket som en lugn plats där läsningen får ske utan prestationskrav och där social samvaro kan ta form i mindre, avkopplande sammanhang.«

Hur samarbetar du med lärarna i F–3?
»I F–3 arbetar vi mycket med högläsning av bilderböcker och faktatexter för att stärka ordförråd och omvärldsförståelse. Förskoleklass använder Börja läsa av Katarina Kuick för att stegvis bygga upp läsförmågan.«

Hur fungerar kommunikationen mellan dig, lärarna och fritidspersonalen?
»Den är nära och vardaglig. Bibliotekets centrala placering gör spontana avstämningar enkla, och min heltidstjänst ger flexibilitet att möta både planerade och akuta behov.«

Hur säkerställer ni att bibliotekets arbete hänger ihop med undervisningen och fritids?
»Schemaläggningen är avgörande. Redan på vårterminen planerar vi nästa års bibliotekslektioner och samverkansformer, som sedan kan justeras utifrån teman och aktiviteter under året.«

Hur påverkar områdets språkliga förutsättningar ditt arbete?
»Eleverna har olika kunskaper i svenska, vilket gör språkstärkande arbete centralt. Jag använder bildstöd, begreppsförklaringar och anpassade texter för att alla ska kunna ta till sig innehållet.«

»Biblioteket är ett tredje rum där elever kan läsa i sin egen takt.«

EMIL

Vilken roll spelar biblioteket som trygg plats?
»Biblioteket fungerar som ett språkutvecklande tredje rum – en lugn miljö där elever kan läsa i sin egen takt och få stöd när de behöver det. Genom samarbete med modersmålslärare erbjuder vi litteratur på flera språk, något som uppskattas av både elever och vårdnadshavare.«

Hur stöttar ni elever med begränsad läsvana?
»Vi arbetar aktivt med vårdnadshavare: uppmuntrar högläsning hemma, lånar ut böcker och gör gemensamma besök på folkbiblioteket. Jag ser ett växande engagemang för läsning i hemmet, oavsett tidigare studietradition.«

Vilka insatser har gjort tydlig skillnad?
»Författarbesök, boktips, gemensam läsning och vägledning i bokval har haft stor effekt. När elever får läsa på rätt nivå växer både självförtroende och läslust.«

Hos Emil blir biblioteket en plats där språk, trygghet och läslust får ta form – varje dag, för varje elev.•

GULDKLASSEN

NATUR & KULTUR

Läsinlärning enligt phonics

Ny läslära
Fk–åk 3

Början på något stort

Med Guldklassen får du allt du behöver för att skapa en inspirerande och tydlig undervisning för alla delar av språket.

- Strukturerad och systematisk undervisning
- Härligt kittlande berättelser
- Stöd för det flerspråkiga klassrummet
- Tydligt lärarstöd

Förberedd för 10-årig grundskola

Beställ utvärderingsexemplar på nok.se/guldklassen